УДК 352.07:070

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-10\(16\)-45-55](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-10(16)-45-55)

Демчина Любов Іванівна кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, 76019, тел.: (099) 034-85-66, e-mail: lubovd30@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-7396-5984>

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО МОНІТОРИНГУ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Анотація. У статті висвітлено поняття «моніторинг», «інформаційний моніторинг», «інформаційний ресурс». З'ясовано, що одним із найважливіших компонентів інформаційного забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування є інформаційний моніторинг. Для ефективного виконання своїх функцій органи місцевого самоврядування, в будь-який час повинні мати в своєму розпорядженні достовірну і вичерпну інформацію щодо соціально-економічного, екологічного, політичного, технологічного, просторового стану об'єкту управління регіону. Особлива увага звернена на функціонування та призначення інформаційних ресурсів. З метою виявлення ефективності діяльності Івано-Франківської міської ради нами проведено моніторинг преси за період від січня до квітня 2021 року. В основі моніторингу є аналіз публікацій із газет «Галичина», «Західний кур'єр», «Репортер» та «Галицький кореспондент». Акцентується увага на діяльності відділу патронатної служби як дієвому механізму налагодження, підтримки комунікацій і співпраці між міською владою та територіальною громадою. Досліджено модель зв'язків міської влади з громадськістю, зокрема запропоновано систему цілей, реалізація яких забезпечить відкритість місцевих органів влади, а саме: інформування населення про принципи, за якими працює місцева влада; розвинення у громадян почуття гордості за місто; вивчення думки громадськості про оцінку діяльності місцевої влади; інформування про діяльність влади; звіт про результати діяльності. Адже створення сприятливих умов для реалізації прав громадян щодо дій і намірів влади є запорукою демократичного розвитку сучасної держави, а перспективу реалізації може мати лише доведена до громадськості і свідомо прийнята нею політика влади. Загалом такі напрями роботи є істотною умовою успішної діяльності органів місцевого самоврядування, зацікавлених у розширенні простору соціального діалогу, громадській експертизі проектів своїх програм, донесенні до свідомості широких верств змісту, мети і завдань своїх рішень.

Ключові слова: моніторинг, інформаційний моніторинг, інформаційні ресурси, органи місцевого самоврядування, засоби масової інформації.

Demchyna Liubov Ivanivna PhD in Social Communications Associate, Professor Records Management and Information Activities Department, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, 76019, Karpatskaya St., 15, tel.: (099) 034-85-66, e-mail: lubovd30@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-7396-5984>

THE ROLE OF INFORMATION MONITORING IN LOCAL GOVERNMENT ACTIVITIES

Abstract. The article highlights the concepts of «monitoring», «information monitoring», and «information resource». It is determined that one of the most important components of information support for the local government activities is information monitoring. To perform their functions effectively, the local government bodies must always have reliable and comprehensive information on the socio-economic, environmental, political, technological, and spatial state of the management object in the region. Particular attention is paid to the functioning and purpose of information resources. To identify the effectiveness of the Ivano-Frankivsk City Council, we monitored the press for the period from January to April 2021. The monitoring is based on the analysis of publications in the following newspapers: «Halychyna», «Zakhidnyi Kurier», «Reporter» and «Halytskyi Korespondent». The attention is focused on the activities of the patronage service department as an effective mechanism for setting up, supporting communications and cooperation between the city government and the territorial community. The model of relations between the city government and the public is studied, in particular, a system of goals is suggested, the implementation of which will ensure the openness of the local government bodies, namely: informing the population about the principles by which the local government works; developing citizens' pride for the city; studying public opinion on the assessment of the local government activities; informing about the activities of the authorities; performance report. After all, the creation of favourable conditions for the realization of the citizens' rights regarding the actions and intentions of the authorities is a key to the democratic development of a modern state, and only the policy of the authorities that is brought to the attention of the public and is consciously perceived by it can have the prospect of implementation. In general, such areas of work are an essential condition for the successful activities of the local government bodies interested in expanding the space of social dialogue, public examination of projects of their programs, conveying the content, goals and objectives of their decisions to the general public.

Keywords: monitoring, information monitoring, information resources, local government bodies, mass media.

Постановка проблеми. В умовах децентралізації України відбуваються докорінні зміни інформаційного простору країни, форм і методів інформаційного забезпечення управління на всіх рівнях. Сьогодні система

інформаційної підтримки органів місцевого самоврядування є складною і не завжди взаємопов'язаною сукупністю інститутів зі збору, зберігання, аналізу та розповсюдження інформації. Для ефективного виконання своїх функцій органи місцевого самоврядування в будь-який час повинні мати у своєму розпорядженні достовірну і вичерпну інформацію щодо соціально-економічного, екологічного, політичного, технологічного, просторового стану об'єкта управління (регіону, міста, країни тощо).

Управління будь-якою соціально-економічною системою пов'язане з використанням інформаційних ресурсів та інформаційними процесами. Інформація виступає основою процесу управління, оскільки саме вона містить відомості, необхідні для оцінки ситуації та прийняття управлінських рішень. Відсутність інформації не дає керівнику можливості свідомо та аргументовано діяти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основним засадам моніторингу присвячені праці О. Берданової, В. Вакуленко, І. Валентинюк, І. Кравчук, Т. Мірзодаєвої, В. Тертички. Вагомий внесок у формування уявлення про інформаційні моніторинг, зробила О. Смага.

Матеріалом для дослідження стали публікації газет: «Галичина», «Західний кур'єр», «Репортер» та «Галицький кореспондент».

Мета статті – показати роль інформаційного моніторингу у виконанні функцій органами місцевого самоврядування, зокрема Івано-Франківській міській раді.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку вітчизняної та зарубіжної науки поняття «моніторинг» не має єдиного тлумачення. Це пояснюється багатогранністю даного явища, оскільки моніторинг вивчається і використовується у межах різних сфер, галузей, видів суспільної діяльності. Моніторинг може розглядатися і як спосіб дослідження реальності, і як спосіб забезпечення сфери управління своєчасною та якісною інформацією. У найбільш загальному вигляді моніторинг визначають як постійне спостереження за будь-яким процесом з метою виявлення його відповідності бажаному або запланованому результату.

Моніторинг визначається як безперервне стеження за будь-яким процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату або тенденцій розвитку. Систематичне збирання інформації про хід робіт у межах моніторингу є своєрідним «скануванням» подій і проводиться для того, щоб вчасно виявляти відхилення від окреслених планів [1]. І. Кравчук наголошує, що моніторинг – постійний процес збирання та аналізу даних з метою порівняння того, наскільки добре виконується проект, програма або політика стосовно очікуваних результатів [2]. Вітчизняний словник-довідник з державного управління дає визначення моніторингу як спеціальної підсистеми системи управління, пов'язаної з отриманням і аналізом інформації щодо певного об'єкта управління [3]. На думку Т. Мірзодаєвої моніторинг (monitoring) — інформаційна діяльність, яка

спрямована на задоволення інформаційних потреб суб'єктів управління з обробки інформації в системах моніторингу щодо сукупності визначених (затверджених) характеристик (параметрів) об'єктів моніторингу (предметів, систем, процесів, явищ) [4].

За допомогою моніторингу можна досягти відповідних результатів [5]:

- дістати важливу інформацію про діяльність організації, реалізацію її конкретної програми розвитку;
- дістати уявлення про поточний стан програми розвитку певної організації (чи на будь-якому етапі);
- визначити перспективи програми та ефективні способи її реалізації;
- підвищити рівень довіри громадськості до програми завдяки оприлюдненню інформації про неї, а, отже, забезпечення прозорості та підзвітності;
- дисциплінувати тих, хто відповідає за ті чи інші етапи роботи та досягнення результатів.

У системі керування організацією для забезпечення обґрунтованості прийнятих рішень існує необхідність в об'єктивній картині стану керованої системи і її трансформації. Це стає можливим при організації постійного потоку відповідної порівнянної в часі інформації про дану систему. Створення інформаційних умов для формування цілісного уявлення про стан керованої системи, про якісні та кількісні зміни в ній складає основну мету інформаційного моніторингу. Її здійснення неможливе без становлення необхідних умов, наявності інтелектуальних, фінансових і матеріально-технічних можливостей самої керованої системи та її структурних компонентів [6].

На відміну від загальноприйнятого розуміння контролю, інформаційний моніторинг являє собою форму організації, збору, збереження, обробки і поширення інформації про керовану систему, що забезпечує безперервне спостереження за її станом, а також надає можливість прогнозування її розвитку

Ці завдання покладені на Патронатну службу виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради, яка є самостійним відділом виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради, утвореним відповідно до статті 54 Закону України «Про місцеве самоврядування». Відділ патронатної служби підпорядкований та підконтрольний безпосередньо міському голові.

Основними завданнями відділу патронатної служби є забезпечення умов для ефективної роботи міського голови, які полягають у: наданні допомоги в питаннях вивчення та аналізу діяльності відділів, самостійних управлінь виконкому, міських підприємств, установ, організацій; організації нарад ділових зустрічей підготовка матеріалів для проведення цих заходів, виступів з питань, що розглядаються; оперативному та аналітичному інформуванні міського голови про всі події та факти, що відбуваються в місті, регіоні; організації інформаційної

роботи міськвиконкому шляхом висвітлення його роботи, подій, фактів, заходів, що проводяться, підготовка аналітичних матеріалів з питань роботи виконкому, оперативне інформування засобів масової інформації щодо прийнятих рішень міськвиконкому та міської ради; організації прес-конференцій, інтерв'ю, виступів, «круглих столів», «прямих ліній» міського голови та керівництва міськвиконкому; виконанні інших доручень міського голови.

Одним із інформаційних ресурсів (далі - ІР) відділу патронатної служби є офіційний сайт. На даному сайті представлена вся інформація про діяльність міського виконавчого комітету (далі - МВК), його структурні підрозділи, рішення виконавчого комітету, рішення сесії міської ради, розпорядження міського голови, анонси подій та ін. ІР відділу формують також засоби масової інформації міста, а саме: друковані ЗМІ – газети «Галичина», «Західний кур'єр», «Галицький кореспондент», «Вечірній Івано-Франківськ плюс», «Репортер», «Нова зоря», «Прикарпатська правда», «Анонс контракт», «Афіша Прикарпаття», «Прикарпатська правда», «Рідна земля», «Світ молоді»; електронні ЗМІ – сайт МВК, ТРК «Вежа», ОТБ «Галичина», Івано-Франківська обласна телерадіокомпанія «3 – Студія», 24 канал.

Серед поданого переліку найбільш актуальними ІР відділу є редакція газет «Західний кур'єр», «Галицький кореспондент» та телекомпанія «Вежа». Оскільки «Західний кур'єр» є офіційним виданням Івано-Франківської міської ради, тому в ньому представлено найбільше інформації про діяльність МВК, міської ради та міського голови. Крім того відділ досить тісно співпрацює з телекомпанією «Вежа» та «Галицьким кореспондентом».

Оскільки одним з основних завдань патронатної служби є висвітлення діяльності МВК через ЗМІ, то в даному випадку можна виділити ще ряд ІР відділу, а саме: прес-анонси та прес-релізи. Консультант з питань ЗМІ готує відповідні документи ЗМІ, для того, щоб інформація про діяльність МВК чи міського голови була представлена у періодичних виданнях міста чи по телебаченні. В багатьох випадках прес-реліз чи прес-анонс є своєрідним запрошенням ЗМІ на певну подію: сесію міської ради, засідання виконкому, прес-конференцій, брифінг тощо.

З метою виявлення ефективності діяльності міської ради нами проведено моніторинг преси за період від січня до квітня 2021 року. В основі моніторингу є аналіз публікацій із газет: «Галичина», «Західний кур'єр», «Репортер» та «Галицький кореспондент» за такими параметрами як: дата видання; рубрика; назва статті; короткий виклад статті; назва структурного підрозділу, діяльність якого висвітлено в статті. Результати аналізу періодичних видань подані в табл. 1.

Таблиця 1

Результати аналізу публікацій про діяльність міської влади

Назва газети	Січень, 2021	Лютий, 2021	Березень, 2021	Квітень, 2021	Всього
Кількість статей					
Галицький кореспондент	11	10	9	9	39
Західний кур'єр	7	15	13	12	47
Галичина	6	8	5	5	24
Репортер	7	9	10	7	33

Як видно з таблиці, найбільше публікацій, присвячених діяльності місцевого самоврядування подано в «Західному кур'єрі» (47) та «Галицькому кореспонденті» (39), трохи менше в «Репортері» (33) та «Галичині» (24). Така тенденція простежується у зв'язку з тим, що «Західний кур'єр» є офіційним виданням Івано-Франківської міської ради. Тому тут, крім інформації, яка представлена в інших газетах, також подано основний зміст постанов, розпоряджень, рішень МВК, міської ради та міського голови. «Галицький кореспондент» висвітлює багато інформації про МВК, оскільки між цими структурами налагоджена досить тісна співпраця. Натомість в «Репортері» та «Галичині» публікується більша частина інформації обласного рівня, у той час як у двох попередніх газетах – місцевого. Порівняльний аналіз преси відповідно до числа публікацій подано на діаграмі 2.1.

Рис. 1. Результати висвітлення інформації про діяльність місцевої влади

Аналіз періодичних видань за місяцями (див. діаграму 2) дозволяє стверджувати, що найбільше інформації, відповідно до даної тематики, опубліковано в лютневих випусках газет – 42 публікації, за березень – 37, квітень – 33 та січень – 31.

Рис. 2. Результати публікацій за січень-квітень 2021 р.

Відзначимо, що найбільше інформації, яка стосується міської влади представлено в газеті «Західний кур'єр» – 47 статей, які опубліковані в таких рубриках як: «Акценти», «Діло», «Тема тижня», «Самоврядування», «Культура» та «Місто». На діаграмі 2.3 подано результати висвітлення діяльності відповідних структур.

Рис. 3. Структурні підрозділи, діяльність яких представлена в «Західному кур'єрі»

Відповідно до результатів моніторингу, найбільше інформації у випусках газети «Західний кур'єр» присвячені МВК – 23 публікації, які більшою мірою

порушують питання: транспорту, земельних ресурсів, співпраці з громадськістю. Діяльність міського голови Р. Марцінківка представлена у 14 публікаціях. Слід відмітити, що в 9 публікаціях «Західного кур'єру» відображено результати діяльності Івано-Франківської міської ради, а це здебільшого – результати рішень сесії міської ради.

Моніторинг висвітлення діяльності місцевої влади в пресі від січня до квітня 2021 року показав, що на другому місці за кількістю представлених публікацій знаходиться газета «Галицький кореспондент» – 39 статей. У своїй більшості статті розміщені в таких рубриках як: «Акценти», «Влада», «Людина», «Гроші», «Культура», «Тенденції».

Відповідно до результатів, найбільше публікацій, присвячених міській владі є в таких рубриках як: «Акценти», «Влада», «Людина», «Стиль життя», трохи менше в «Гроші», «Культура», «Тенденції», а найменше в «Спецтемі» та «Спорт». Аналіз щомісячного висвітлення діяльності міської ради, МВК та міського голови в «Галицькому кореспонденті» показує, що найбільше публікацій було в квітні – 30, спостерігається їх зменшення за січень – 21 публікація, за лютий і березень по 20 публікацій. Основна тематика публікацій – це бюджетні питання, підвищення тарифів на газопостачання, робота ЖКГ, карантинні заходи.

«Репортер» за період від січня до квітня 2021 року представив 33 публікації, які висвітлюють діяльність МВК, міської ради та міського голови в таких рубриках, як: «Тиждень», «Акцент», «Топ-тема», «Соціум», «На колесах». Так, за січень і лютий більша кількість публікацій висвітлюють особливості бюджетних питань, податкових зборів; за лютий – соціальне забезпечення громадян. У березневих випусках «Репортеру» чимало публікацій висвітлюють діяльність міського голови. За квітень представлена більша частина інформації, яка пов'язана з діяльністю МВК, а саме з тенденціями розвитку міста.

Газета «Галичина», у порівнянні з «Західним кур'єром», «Галицьким кореспондентом» та «Репортером» представила найменше публікацій, пов'язаних з місцевою владою – 24.

Рис. 4. Результати публікацій в газеті «Галичина»

Результати аналізу газети «Галичина» свідчать, що інформації про міську раду є найменше. Це пояснюється тим, що тут публікується більша частина інформації обласного рівня, коли в двох попередніх газетах – місцевого.

На сьогоднішній день важливим інформаційним ресурсом для інформування громадян про діяльність МВК є його офіційний сайт. Одним з головних завдань є його наповнення. З метою вирішення цього питання було прийнято розпорядження міського голови «Про організацію інформаційної діяльності виконавчого комітету міської ради», у якому подано перелік розділів веб-сайту, структурні підрозділи, керівники яких відповідальні за наповнення розділів та регулярність поповнення інформацією. Інформаційне забезпечення діяльності виконавчого комітету міської ради є основою відкритості, прозорості та доступності влади та сприяє формуванню позитивного іміджу органів місцевого самоврядування. Результатом належного інформування є зменшення кількості звернень, скарг, критичних матеріалів у ЗМІ та збільшення довіри громади до влади, промоція міста в Україні та за її межами. За своїм призначенням інформаційна діяльність здійснюється для внутрішнього користування та для зовнішнього – шляхом висвітлення її на веб-сторінці виконавчого комітету міської ради та в засобах масової інформації.

Відділ патронатної служби відповідає за висвітлення інформації на офіційному сайті МВК у рубриці «Новини». Але тут простежуються певні недоліки, одним з них є відсутність публікацій ЗМІ про діяльність депутатів міської ради, результати прийнятих рішень МВК та міським головою. Тому, для вирішення цього питання нами проведено моніторинг висвітлення діяльності міської влади у ЗМІ. Оскільки це дасть змогу виявити на скільки ефективною є її діяльність та оперативно інформувати керівництва про основні критичні зауваження.

Крім того, представлення результатів моніторингу на сайті МВК ознайомить користувачів з тим, на скільки ефективно висвітлюється діяльність міської влади у пресі. Це, в свою чергу, дасть змогу вирішити наступні завдання в спектрі інформаційно-аналітичної діяльності виконкому міської ради:

- забезпечення належного інформування засобів масової інформації, громадськості з питань життєдіяльності міста;
- здійснення аналізування економічної, соціальної, культурно-освітньої ситуації в місті на основі матеріалів відділів, управлінь, підприємств та установ, організацій міста;
- проведення інформаційно-аналітичних досліджень у сфері діяльності структурних підрозділів виконкому міської ради, виконавчих комітетів сільських рад, політичних та громадських об'єднань;
- забезпечення стратегії і тактики управління містом на основі оперативного інформування керівництва виконкому міської ради, громадськості міста про важливі події, реалізацію соціально-економічного, культурного, політичного розвитку міста та ін.;

– вивчення думки громадськості про діяльність міської ради, виконавчого комітету та вжиття відповідних заходів для вирішення проблемних питань в діяльності органів влади.

Висновки. Підсумовуючи результати моніторингу висвітлення інформації, пов'язаної з діяльністю міської влади в місцевій пресі, можна відзначити, що найбільш повно і змістовно вона відображена в газеті «Західний кур'єр», де наводились численні факти, результати прийнятих рішень, постанов, розпоряджень. В «Галицькому кореспонденті» було опубліковано значну кількість публікацій на дану тематику, в яких висвітлювалися головні проблеми міста та шляхи їх вирішення. Подібна тенденція спостерігається і в газеті «Репортер». У порівнянні з перерахованими вище періодичними виданнями, газета «Галичина» представила найменше потрібної нам інформації, оскільки більша частина її публікацій присвячена проблемам та головним подіям обласного рівня. Оприлюднення результатів діяльності міської влади на сайті МВК є досить актуальним сьогодні. Оскільки одним із завдань міської влади є не тільки вирішення фінансово-економічних чи політичних завдань, а й встановлення двостороннього спілкування для виявлення спільних інтересів та досягнення взаєморозуміння між громадянами та державною владою, що засноване на знанні та повній інформованості. Інформування населення про роботу органів місцевого самоврядування та їхніх посадовців не тільки сприяють формуванню позитивного іміджу місцевої влади, а й надають громадянам можливість дізнатися і зрозуміти, над якими проблемами вона працює, які є варіанти їх розв'язання, оцінити ймовірні переваги та вади цих варіантів і висловити власне ставлення до них. Каналами зворотного зв'язку думки й оцінки громадськості доводять до органів самоврядування, впливаючи тим самим на ухвалення відповідних управлінських рішень.

Література:

1. Валентюк І. Поняття та сутність моніторингу в системі регіонального управління. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2010. № 1. С. 147-152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2010_1_21
2. Кравчук І. Порівняння понять: «контроль», «оцінювання», «моніторинг» та «адміністративний аудит». *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. №2. С. 19-24.
3. Державне управління : словник-довідник. Уклад. Д. О. Безносенко, І. М. Варзар; за заг ред. В. М. Князева. В. Д. Бакуменка. К. : Вид-во УАДУ, 2002. 228 с.
4. Мірзодаєва Т. В. Моніторинг трансформацій регіональних соціально-економічних систем. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 6. С. 35-37.
5. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Тертичка В. В. Стратегічне планування: посіб. Львів: ЗУКЦ, 2008. 72 с.
6. Смага О. В. Методика впровадження системи інформаційного моніторингу в практичну діяльність організацій: основні принципи та проблеми. *Вісник ХДАК*. 2009. Вип. 27. С. 119-126.

References:

1. Valentiuk, I. (2010). Poniattia ta sutnist monitorynhu v systemi rehionalnoho upravlinnia [The concept and essence of monitoring in the regional management system]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrayiny*, 1, 147-152. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2010_1_21 [in Ukrainian].
2. Kravchuk, I. (2009). Porivniannia ponyat: «kontrol», «otsiniuvannia», «monitorynh» ta «administratyvnyi audyt» [Comparison of the concepts: "control", "assessment", "monitoring" and "administrative audit"]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidenti Ukrainy*, 2, 19-24 [in Ukrainian].
3. Beznosenko, D.O., & Varzar, I.M. (2002). *Derzhavne upravlinnia: slovnyk-dovidnyk* [Public administration: dictionary and reference book]. Kyiv: Vyd-vo UADU [in Ukrainian].
4. Mirzodaieva, T.V. (2009). Monitorynh transformatsii rehionalnykh sotsialno-ekonomichnykh system [Monitoring the transformations of regional socio-economic systems]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 6, 35-37 [in Ukrainian].
5. Berdanova, O.V., Vakulenko, V.M., & Tertychka, V.V. (2008). *Stratehichne planuvannia: posib.* [Strategic planning: textbook]. Lviv: ZUKTs [in Ukrainian].
6. Smaha, O.V. (2009). Metodyka vprovadzhennia systemy informatsiynoho monitorynhu v praktychnu diialnist orhanizatsii: osnovni pryntsypy ta problemy [Methods for introducing the information monitoring system into the practical activities of organizations: basic principles and problems]. *Visnyk KhDAK*. 27, 119-126 [in Ukrainian].